

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XXX. De furtis Conjugum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

CASUS XXX.

De furtis Conjugum.

K Andria mater-familias quærit ex Confessario,
 1. *An ipsa vel domestici aliquid in scio marito surripientes peccent, & qua hic sit materia gravis.* 2. *Ad quem spectet dos, bona paraphernalia, antiphernalia, superlucrata.* 3. *An maritus bona dilapidans, aut uxor surripiciens teneantur ad restitutionem.* 4. *Quid liceat uxori, si maritus sit absens, fatuus, vel non det medicinas, eleemosynas, ornatus muliebres, &c.* 5. *Quid si maritus sit dives.* 6. *Quid si maritus rogatus facile consentiret, aut ipsa acquisiuit ex parsimonia.* 7. *An excuset larga dos ab uxore allata.* 8. *An marito bona communia vel dotem dilapidante uxor possit uti occultâ compensatione, quid si dos casu pereat?*

1. QUÆR. I. *Quid circa furta domesticorum in genere?*

R. *Seqq.* 1. *Certum est domesticos, id est, uxorem, proles, servos, ancillas peccare contra justitiam cum obligatione restitutionis, si marito, patre vel hero rationabiliter invito aliqua surripiant; major tamen requiritur materia, ut peccetur mortaliter, quia respectu horum Domini sunt minùs invitati, quàm respectu extraneorum, & quidem communiter maritus censetur minùs invitatus respectu uxoris, cum qua facit unam civiliter personam, quàm pater respectu filii, & pater minùs respectu filii, qui est aliquid patris, quàm respectu servi.*

2. *Quan-*

1. Quantitas sufficiens ad mortale ex re ablata & ex circumstantiis judicanda est, minùs enim invitus est Dominus dives, liberalis, amicus, quàm avarus, pauper, parùm amans; minùs, si domestici furentur esculenta, quàm si pecunias; minùs, si res sit communis, quàm si rara; minùs, si furentur ad proprios usus, quàm ad dandum aliis; minùs, si consumant, quàm si vendant, &c.

QUÆR. II. Quid circa bona & furta conjugum?

R. I. Bona conjugum sunt quadruplicia, I. 2. Est dos seu illud, quod uxor dat viro ad sustinenda onera matrimonii; hujus dotis dominium naturale habet uxor, dominium verò civile seu usufructum & administrationem maritus, nisi in dotem detur res mensurata, v. g. 100. maldera hordei, vel æstimata v. g. domus assignato ejus valore & pretio, tunc enim maritus fit dotis Dominus, eò quòd talis traditio dotis habeat vim emptionis; ideòque omne periculum dotis ad maritum pertinet, ità ut, si dos quomodocunque pereat, maritus soluto matrimonio teneatur pretium æstimatum vel rem mensuratam in eo valore, quem tempore traditionis habebat, restituere; quem in finem uxor habet hypothecam privilegiatam præ omnibus creditoribus in omnia bona mariti.

2. Sunt bona uxoris *paraphernalia* seu propria, quæ uxor ex hæreditate, legato aut labore familie non debito acquirit; horum dominium, usufructus & administratio, nisi consuetudo loci aliud habeat, est penes uxorem.

3. Sunt bona *antiphernalialia* seu contradotalia, quæ

X

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.

quæ maritus assignat in recompensationem dotis; horum dominium & administratio est penes maritum, ususfructus vel penes uxorem, vel penes maritum, prout iterum habet consuetudo.

4. Sunt *bona communia* & superlucrata, quæ quoad usum & administrationem spectant ad solum maritum, quoad jus autem & dominium ex media parte ad uxorem, ita ut maritus ea notabiliter dilapidando non tantum peccet mortaliter, sed etiam teneatur ad restitutionem; alii tamen non improbabiler sustinent, superlucrata pertinere ad solum maritum, sicut illa ad solam pertinent uxorem, quæ ipsa per suam industriam aut ex censu paraphernalium lucratur, per consequens dicunt maritum, si ea dilapidet, non teneri ad restitutionem, & sic habere consuetudinem, testatur *La Croix Lib. 3. p. 1. n. 1020.*

3. R. II. Circa turba & injustitiam inter conjuges tenenda sunt seqq.

1. Maritus, si dilapidet vel notabiliter vitiet dotem vel bona propria uxoris, vel etiam communia, peccat graviter contra justitiam cum obligatione restitutionis. Hinc, quamvis maritus è bonis communibus possit aliqua ad honestum ludum exponere: si tamen id faciat in magna summa sæpius aut ex consuetudine, vel cum notabili neglectu rei domesticæ, peccat mortaliter, teneturque ex bonis propriis damnum refarcire; nec obstat, quòd in ludo videatur esse æqualis spes lucri & fortunæ; nam experientia docet habituales lufores ferè omnes ad mendicitatem redigi, & negotia domestica negligi; ideò uxor meritò est invita, quòd bene advertant

tant

rant Confessarii, ut habituos ejusmodi lufores non absolvant, nisi datâ fide de intermittendo lufu. Similiter si uxor ex bonis, quæ mariti dominio vel administrationi subsunt, ipso rationabiliter invito notabile quid auferat, peccat mortaliter cum obligatione restituendi ex bonis propriis paraphernalibus, si habeat, vel post mortem mariti ejus hæredibus ex dote vel aliunde acquisitis. *Ratio est*; quia maritum injustè privat dominio aut administratione; dixi 4. marito rationabiliter invito, nam si maritus consentiat, aut propter diuturnam absentiam, morbum vel fatuitatem uxor, vel simul, vel sola familiam gubernet, & bona administret, ipsa facere potest honestas donationes, eleëmofynas, & omnes expensas, quas vir gubernans rationabiliter faceret, vel facere deberet; aut si vir in victu, amictu, medicinis, donatiunculis, honestis recreationibus ea irrationabiliter neget, quæ in simili casu à patribus familias ejusdem conditionis concedi solent, non peccat uxor ea ad illum finem accipiendo; idem est, si maritus opulentus, sed tenax, nullas daret eleëmofynas nequidem ordinarias, aut proximis præsertim cognatis in gravi vel extrema necessitate constitutis non subveniret, illa ejus defectum ex bonis communibus supplere posset, *D. Th. in 4. dis. 15. q. 2. a. 5. March. trib. 2. tit. 4. sect. 2. Sylv. Molin. Less. L. 2. c. 12. dub. 14.* quia ipsa jure divino data est marito non in ancillam, sed in adjutorium, & in defectu mariti ad ipsam spectat gubernare familiam, & maritus non tantum tenetur uxori dare præcisè necessaria ad victum & vestitum, sed etiam, quæ pertinent ad honestas recreationes, & decentes eleëmofynas.

eleëmofynas, & ita habet confuetudo, quæ uxori jus certum tribuit teste *Dicaf. n. 198.* pro pace tamen domestica fuadendum est uxori, ut in his marito obediat, & marito, ne se nimis rigidum exhibeat, &c. Si verò maritus det fufficientes eleëmofynas, aut fit tenuis fortunæ, tunc ipfa ex propriis, fi habeat, parentibus, fratribus vel prolibus ex priori thoro fubvenire debet, vel, fi id faciat ex bonis mariti, tenetur ex dote fua hæredibus mariti, nifi hic remiferit, damnum compenfare. *Nav. Lef. dub. 18. n. 88.*

5. 2. Quamvis *Dian. p. 2. t. 15. refol. 34.* cum *Bannes* & aliis dicat uxorem divitis fingulis annis poffe auferre vigefimam partem totius lucri & reditûs annui impendendam in eleëmofynas, & honeftas donationes, id tamen non videtur admittendum, fi maritus fit liberalis in dandis eleëmofynis, & concedendis uxori honeftis pro ftatu donatiunculis, aut fi uxor acciperet in ordine ad ufus vanos vel illicitos; ad hos enim maritus meritò eft invitus; & quis dicet maritum etiam divitem annuò v. g. habentem 100. millia, non effe graviter invitum, fi uxor ad ufus præfertim profanos vel illicitos fu-
retur annuò 5. millia.
6. 3. Non peccat uxor, fi accipiat aliqua, quæ maritus facilè, & certò concederet, fi rogaretur, quia adefl licentia præfumpta & plerumque iufta caufa non petendi, ne fe oftendat velut ancillam: fimiliter non tenetur ad reftitutionem, fi quid iniquè accepit, fed maritus prudenter præfumitur reftitutionem condonâffe *Molin. d. 274.* & alii communiter.
4. Si maritus bona communia dilapidet,
uxor

uxor licitè subducit ea , quæ sibi & familiæ prudenter credit fore necessaria , quia bona communia ex media parte ad ipsam spectant , & in defectu mariti ipsius est providere familiæ. *Navarr. Molin. Dicast. nu. 203.*

5. Uxor licitè retinet ea , quæ per parsimoniam reservat ex iis , quæ maritus ei pro vestitu vel familiæ sustentatione ad certum tempus liberaliùs assignavit , quia reputantur fructus industriæ. *Palud. Nav. Molin. d. 234.*

6. Non excusat uxorem à furto , quod largam attulerit dotem , nam quamvis propterea ad mortale requiratur major quantitas , eò quod maritus tunc censeatur minùs invitus , quàm si nullam aut exiguam dotem attulisset ; tamen non excusatur à mortali , si ad notabilem materiam pervenerit.

7. Si maritus bona communia vel superlucrata dilapidet , potest uxor in illis locis , in quibus saltem per consuetudinem certum jus habet ad medietatem , se per occultam compensationem servare indemnem , multò magis familiæ reponere necessaria ; similiter si maritus dotem ab uxore allatam absque spe recuperationis dilapidet vel negligat , potest uxor ex bonis mariti sibi maturè providere de indemnitate ; aut si maritus post mortem bona propria relicturus sit , ex iisdem ante omnes creditores petere solutionem dotis , quia de jure habet hypothecam privilegiatam in omnia bona mariti ad affecurandam dotem ; si tamen res dotalis non mensurata neque æstimata sine culpa mariti periisset , v. g. domus casu conflagrasset , ad nihilum teneretur maritus , neque ejus hæredes , quia res dotalis tunc mansit sub domi-

nio uxoris, ideóque & huic perit, secus, si res dotalis fuerit mensurata v. g. 50. plaustra vini, aut domus certo pretio taxata, tunc enim dominium & periculum rei etiam casuale ex dispositione legum transit ad maritum.

CASUS XXXI.

De furtis filiorum, seruatorum, &c.

Jabin filius-familias dubitat, 1. *Qualiter disponere possit de bonis castrensibus, quasi castrensibus, adventitiis, profectitiis.* 2. *An & qualiter surripiens aliquid de bonis paternis teneatur restituere, & quid si fratres etiam sint furati, vel pater credatur remissurus, si rogaretur, vel restitutionem non petat.* 3. *Qua hic sit materia grauis.* 4. *An filio laboranti pro patre debeatur salarium, & si non detur, occultè compensare possit.* 5. *Quid si serui pecunias, esculenta, &c. surripiant, aliis donent.* 6. *Labori se subtrahant, agros, vel seruitium deserant.* 7. *Fragmenta rei elaboranda retineant.* 8. *Aut aliquid ex pretio rerum pro Domino emptarum, sub prae-textu, quòd mercatores remiserint.* 9. *Vel expensas fecerint?* Pro resolut.

- I.** QUÆR. I. Quid circa filios-familias eorundem que bona? *¶. I. Filius-familias dicitur, qui est constitutus sub patria potestate; patria potestas est jus à legibus introductum, quod pater vel unus ex ejus ascendentibus habet in filium, vel procreatione, vel saltem rescripto Principis legitimum, & in certa ejus bona; siue filius sit naturalis, siue adoptivus in quacunque ætate, donec*